

Sygn. akt III CSK 193/16

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa S. S.
przeciwko R. K. i J. K.
o stwierdzenie nieważności umowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 września 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego J. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego J. K. na rzecz powódki kwotę 10800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 grudnia 2015 r. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, uzasadnienie występowania tej przesłanki powinno precyzować wątpliwości związane z konkretną regulacją oraz przytaczać rozbieżne poglądy - ewentualnie zaś, wskazywać wątpliwy fragment regulacji prawnej, który nie stał się jeszcze przedmiotem wyjaśnień (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. oraz z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.). Przesłanki tej skarżący upatruje w dwóch zagadnieniach: relacji pomiędzy skutkami wadliwości czynności prawnej wskazanymi w art. 58 § 2 i art. 59 k.c. oraz pytaniu, czy o nieważności czynności prawnej na podstawie pierwszego z tych przepisów może decydować stopień nasilenia jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Żaden z tych problemów nie odpowiada jednak przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W aktualnym orzecznictwie relacja między bezskutecznością względną i nieważnością bezwzględną, wynikającymi odpowiednio z art. 59 k.c. i art. 58 § 2 k.c., nie budzi istotnych wątpliwości. Zgodnie z utrwalonym poglądem możliwe jest skonsumowanie pierwszej z tych sankcji przez drugą - która pozbawia czynność prawną zmierzonego skutku w całości, nie zaś jedynie w odniesieniu do określonej osoby. W konsekwencji, jeżeli czynność prawna naruszająca możliwość zaspokojenia roszczenia przez osobę trzecią (w warunkach określonych w art. 59 k.c.) będzie zarazem sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, należy uznać ją za nieważną bezwzględnie (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 16 marca 1993 r., II CRN 94/92, nie publ., z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 902/99, nie publ., z dnia 24 lipca 2009 r., II CSK 124/09, nie publ. oraz z dnia 12 grudnia 2013 r., V CSK 584/12, nie publ.). Warto zaznaczyć, że pogląd ten podzielony został także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r., II CSK 557/12 (OSNC 2014, nr 2, poz. 13), błędnie wskazanym przez skarżącego jako orzeczenie odrzucające pogląd o pierwszeństwie sankcji nieważności na tle zbiegu omawianych norm.

Jak przyjmuje judykatura, przedmiotem oceny z perspektywy art. 58 § 2 i art. 59 k.c. mogą być przy tym te same okoliczności związane z czynnością prawną. W rezultacie, naruszenie interesu osoby trzeciej może mieć charakter nie tylko „zwykły”, lecz także „kwalifikowany” - szczególnie istotny lub głęboko naruszający reguły właściwego postępowania) - którego skutkiem stanie się bezwzględna nieważność czynności prawnej, nie zaś jedynie jej bezskuteczność względna. Tym samym, choć naruszenie interesu wierzyciela na tle art. 59 k.c. już samo w sobie może być uznane za sprzeczne z zasadami etyki, stosowanie art. 58 § 2 k.c. wymaga szczególnego, podwyższonego stanu tej sprzeczności. W takim ujęciu naruszenie tych zasad uznać można za stopniowalne.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw